

dr. Eduard Wirths¹, 'weil', aldus Langbein, 'die Lagerführer seiner Beobachtung nach auch Arbeitsfähige ins Gas geschickt und die Selektionen zu rigorös durchgeführt hätten.'²

Wat was de functie van de gevangenen die de gedeporteerden op het perron in Auschwitz zagen? Het waren nagenoeg allen Joden; zij behoorden tot het *Kommando* dat tot taak had, de bezittingen van de gedeporteerden te sorteren en in te pakken: het *Kanada-Kommando*, dat aanvankelijk in Auschwitz I ondergebracht was, maar in januari '43 naar Birkenau werd verplaatst, naar barakken vlak naast de grote *Krematoria*. Het deel van het *Kanada-Kommando* dat op het perron in Auschwitz aanwezig was, had als taak, de gedeporteerden tot spoed aan te manen, alle bagage die zij bij zich hadden, op wagens te laden (daarbij werd gezegd, dat elk zijn bezittingen terug zou krijgen), en behulpzaam te zijn bij het instappen in de auto's (meestal vrachtauto's, soms autobussen) waarmee diegenen die voor de onmiddellijke vergassing bestemd waren, afgevoerd zouden worden. Uiteraard was die bestemming aan alle leden van het *Kanada-Kommando* bekend. Soms gaven zij wel eens waarschuwingen door in de zin van: 'U moet niet met de auto's gaan', of (tegen jonge mensen): 'Zeg straks dat je achttien bent', soms ook zeiden ze tegen jonge moeders die een zuigeling of een kleuter droegen: 'Laat uw kind door een oudere vrouw dragen', maar verder gingen zij niet. Wie dat wèl deed (het zal zich wel eens voorgedaan hebben), werd, als het gemerkt was, terstond gearresteerd, daarna gruwelijk gemarteld en (vermoedelijk) levend verbrand³ - trouwens, verzet van de zijde der gedeporteerden zou onmiddellijk tot een slachtpartij leiden en ontsnapping was niet mogelijk. 'Es ist ein ungeschriebenes Gesetz des Lagers', aldus de Poolse gevangene Tadeusz Borowski, 'dass man Menschen, die in den Tod gehen' (een dood die ter plaatse door geen macht ter wereld meer tegengehouden kon worden), 'bis zum letzten Augenblick belügt. Das ist die einzig zulässige Form von Mitleid.'⁴ Wij tekenen hierbij slechts aan dat de Nederlanders die periodiek als leden van het *Kanada-Kommando* op het perron van aankomst dienst moesten doen, steeds hun uiterste best deden, hun plaatsen door anderen te laten innemen wanneer zij wisten dat een trein uit Nederland verwacht werd.

¹ Wirths heeft na de oorlog zelfmoord gepleegd; hetzelfde deed een jonge SS-arts, dr. Hans Delmotte, die er pas na lange aarzeling toe gebracht was, de selectie-bij-aankomst uit te voeren; zijn verzoek om naar het front overgebracht te worden, was afgewezen. ² H. Langbein: *Menschen in Auschwitz*, p. 420. ³ Vast staat dat leden van het in de *Krematoria* werkzame *Sonderkommando*, als zij waarschuwingen geuit hadden, levend in een van de verbrandingsovens gestopt werden. ⁴ Aangehaald in H. Langbein: *Menschen in Auschwitz*, p. 142.